

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 221/2019-58

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 53/2018 z 8. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“),

zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tost 53/2018 z 8. januára 2019 (ďalej len „namietané uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa ustanovení § 270 ods. 2 a 4 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, v rámci ktorého bol sťažovateľ vzatý do väzby uznesením najvyššieho súdu s odkazom na ustanovenie § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). V priebehu trestného konania Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. 3 Tp 13/2018 z 20. decembra 2018 podľa ustanovenia § 79 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol o zmene dôvodov väzby sťažovateľa, a síce tak, že konštatoval aj existenciu dôvodu väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pričom súčasne rozhodol o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa podľa ustanovenia § 76 ods. 2 Trestného poriadku do 28. apríla 2019 a o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa ustanovenia § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. O sťažnosti sťažovateľa podanej proti predmetnému uzneseniu rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením, ktorým ju podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ podrobne prezentuje argumenty, ktoré predostrel v sťažnosti uplatnenej proti prvostupňovému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu o zmene dôvodov väzby a o predĺžení väzby. Sťažovateľ poukazuje na obsah označeného uznesenia Špecializovaného trestného súdu, ktorý sa stotožnil s návrhom príslušného prokurátora na rozšírenie dôvodov väzby sťažovateľa o tzv. kolúznú väzbu, odkazujúc na listiny („motáky“), ktoré boli predložené osobou majúcou postavenie svedka v inom

trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi, z obsahu ktorých vyplývajú skutočnosti odôvodňujúce obavu z možného ovplyvňovania vyšetrovania väzobnej trestnej veci sťažovateľa a súčasne dôvodné podozrenie, že ich pisateľom je práve sťažovateľ vyvíjajúci snahy o sprostredkovanú manipuláciu vyšetrovania v jeho trestnej veci. Sťažovateľ je toho názoru, že najvyšší súd pri rozhodovaní o jeho väzbe na námietky, ktoré predstrel v uplatnenej sťažnosti, v namietanom uznesení vôbec nereagoval. Sťažovateľ podľa svojho vyjadrenia v sťažnosti argumentoval, že predmetné listiny nemajú bez výpovede osoby, ktorá ich orgánom činným v trestnom konaní poskytla, žiadnu výpovednú hodnotu a zákonnú kvalitu, pričom návrh sťažovateľa na vykonanie konfrontácie s touto osobou sudca pre prípravné konanie neakceptoval. Sťažovateľ takisto uvádza, že v sťažnosti predstrel aj svoje výhrady o tom, že súdom prezentované obavy z kolúzneho konania sťažovateľa sú celkom neopodstatnené, pretože dokazovanie v jeho trestnej veci je v podstate ukončené, navyše sudca pre prípravné konanie vôbec nekonkretizoval osoby svedkov alebo znalcov, ktorých by sa mala obava z ovplyvňovania dotýkať. Sťažovateľ sa domnieva, že oba konajúce súdy, Špecializovaný trestný súd, ako aj najvyšší súd, vo svojich rozhodnutiach existenciu tzv. kolúznej väzby neopreli o dostatočne relevantné dôvody. Podľa sťažovateľa len samotné podozrenie z kolúzneho správania nie je postačujúce, pretože dotknutá právna úprava predpokladá „*preukázané dokonané konanie obvineného, ktorým pôsobil na konkrétnych svedkov alebo inak konkrétnym spôsobom maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie*“.

4. Sťažovateľ je ďalej toho názoru, že rozhodnutie konajúcich súdov o predĺžení lehoty trvania jeho väzby nebolo podložené takými výnimočnými okolnosťami, ktoré by takýto krok opodstatňovali. Podľa sťažovateľa plánované výpovede obvinených nemožno hodnotiť ako výnimočný dôvod, signalizujúci nemožnosť ukončenia prípravného konania v základnej lehote väzby. Sťažovateľ sa domnieva, že skutočným dôvodom predĺženia lehoty väzby bola potreba odstránenia väd prípravného konania spôsobených samotnými orgánmi činnými v trestnom konaní.

5. V rámci argumentačnej línie ústavnej sťažnosti prezentuje sťažovateľ tvrdenie o neexistencii dôvodov tzv. preventívnej väzby. Podľa sťažovateľa samotná existencia

d ďalších paralelne vedených trestných stíhaní (proti osobe sťažovateľa) nemôže byť dostatočným podkladom pre preventívnu väzbu, pretože *«takýto názor by mohol viesť i k tomu, že orgány činné v trestnom konaní by si mohli účelovo „vyrobiť“ iné trestné stíhanie a tak umelo založiť väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Inými slovami povedané, súd rozhodujúci o väzbe by sa mal zaoberať nielen mechanickou existenciou iných trestných stíhaní (ktoré podľa prokurátora majú odôvodňovať preventívnu väzbu), ale i tým, či v prípade týchto iných trestných stíhaní existuje minimálne dôvodné podozrenie o spáchaní trestného činu v daných veciach tak, aby sa bezpečne vylúčila prípadná účelovosť trestných konaní, ktorých jediným cieľom by bolo navodiť účinky väzby.»*

6. V ďalšom bode ústavnej sťažnosti sťažovateľ vo vzťahu k dôvodnosti preventívnej väzby poukazuje na tzv. doktrínu zosilnených dôvodov trvania väzby a je toho názoru, že v jeho prípade došlo v priebehu vedeného trestného stíhania k opačnému vývoju udalostí, keď *„moc a spoločenské postavenie“* sťažovateľa, ktoré boli v úvode dôvodom na nariadenie väzby sťažovateľa, v súčasnosti upadli v dôsledku zaistenia jeho majetku, v dôsledku trvania väzby, ako aj v dôsledku masívnej medializácie trestnej veci sťažovateľa spôsobom narúšajúcim podľa neho princíp prezumpcie neviny.

7. Sťažovateľ ďalej prezentuje argumentáciu smerujúcu k spochybneniu jednej z materiálnych podmienok väzby, a síce existencie dôvodného podozrenia zo spáchania vyšetrovanej trestnej činnosti. V tomto kontexte sa sťažovateľ zameriava na jeden z produktov dôkazného procesu, a to špecifikovaný znalecký posudok, ktorý považuje za nezákonný a nepreskúmateľný, dôvodiac, že ho napriek zložitosti riešenej otázky vypracoval iba jeden znalec, ktorého navyše nemohla strana obhajoby konfrontovať formou výsluchu, kde v znaleckom posudku znalec v rozpore so svojou úlohou hodnotil výpoveď spoluobvineného, pričom tiež podľa sťažovateľa je predmetný znalecký posudok v rozpore so závermi iného znaleckého posudku predloženého stranou obhajoby. Sťažovateľ predkladá aj tvrdenie o obštrukciách zo strany orgánov činných v trestnom konaní znemožňujúcich strane obhajoby vykonať vlastné znalecké dokazovanie.

8. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta, že najvyšší súd sa vo svojom rozhodnutí náležite nevysporiadal s možnosťou náhrady jeho väzby miernejšími prostriedkami.

9. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu, označené uznesenie zrušil, prikázal najvyššiemu súdu prepustiť sťažovateľa na slobodu a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v ustanovení § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v ustanovení § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa ustanovenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením

odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na súdnu kontrolu väzby, v rámci ktorej súd urýchlene rozhodne o zákonnosti jeho väzby a nariadi prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08).

15. Námietka porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru smeruje voči namietanému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým tento zamietol sťažnosť sťažovateľa uplatnenú proti prvostupňovému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o zmene dôvodov väzby sťažovateľa a o jej predĺžení. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti teda okrem iného namieta aj porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu. Ústavný súd pripomína, že čl. 5 ods. 3 dohovoru je aplikateľný na prvotné štádium

rozhodovania o väzbe (primárne rozhodnutie o vzatí do väzby), pričom v nasledujúcich štádiách väzby (napr. žiadosť o prepustenie z väzby, predĺženie väzby, zmena dôvodov väzby) prichádza do úvahy aplikácia čl. 5 ods. 4 dohovoru. Vzhľadom na uvedené, keďže v prípade sťažovateľa ide o posúdenie zákonnosti rozhodnutia o predĺžení väzby a zmene dôvodov väzby, ústavný súd posúdil námietku porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru uplatnenú vo vzťahu k namietanému uzneseniu najvyššieho súdu pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi obsahom sťažnosti a obsahom označeného článku dohovoru ako zjavne neopodstatnenú.

16. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

17. Odkazujúc na závery uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného uznesenia najvyššieho súdu nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa

(prezentovanou v uplatnenej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad najvyšším súdom aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je namietané uznesenie najvyššieho súdu ústavnoprávne akceptovateľné.

18. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05).

19. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu a, opierajúc sa o východiská prezentované v bodoch 16 až 18 odôvodnenia tohto uznesenia, posúdil, či najvyšší súd pri výkone svojej právomoci neprekročil limity sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru.

20. Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že vo vzťahu k splneniu materiálnych podmienok väzby potvrdil najvyšší súd v prvom rade existenciu dôvodnosti podozrenia zo spáchania vyšetrovaného trestného činu (sťažovateľom), kde poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, a to závery špecifikovaných znaleckých posudkov, výsluch špecifikovaného svedka a ostatné listinné dôkazy. K námietkam sťažovateľa o spochybnení procesnej použiteľnosti jedného zo znaleckých posudkov najvyšší súd uviedol, že predmetné námietky presahujú rámec súdneho prieskumu uplatňovaného pri väzobnom rozhodovaní, keďže sa daný prieskum nezameriava na celkové hodnotenie dôkazov spôsobom podľa ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku, ale je obmedzený iba na posúdenie splnenia formálnych a materiálnych podmienok väzby.

21. Vo vzťahu k otázke zmeny dôvodov väzby sťažovateľa v zmysle rozšírenia dôvodov o väzbu kolúznou najvyšší súd interpretoval príslušné ustanovenia Trestného poriadku a vysvetlil, že dôvodnosť kolúznej väzby možno oprieť o existenciu konkrétnych skutočností odôvodňujúcich obavu z marenia objasňovania skutočností dôležitých pre trestné stíhanie, pričom v zmysle právnej úpravy sa nevyžaduje istota, ale postačuje obava z kolúzneho konania, čo najvyšší súd bližšie zdôvodnil, keď uviedol, že „*nemožno vyčkávať až do okamihu, keď už je isté, že obvinený bude kolúzne konať, pretože by sa už spravidla nepodarilo takému konaniu zabrániť a predísť*“. Najvyšší súd ozrejmil spôsoby kolúzneho konania, ako je pôsobenie na svedkov, znalcov alebo spoluobvinených pre účely ich manipulácie smerujúcej k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu (či už vypočutých alebo dovtedy nevypočutých zainteresovaných osôb), pričom poukázal aj na to, že toto pôsobenie môže mať nielen priamu formu, ale aj formu nepriamu, prostredníctvom tretích osôb. V nadväznosti na takto predostretý výklad najvyšší súd konkretizoval skutočnosťami relevantnými v prípade sťažovateľa a uviedol, že orgány činné v trestnom konaní získali od osoby vystupujúcej ako svedok v inom trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi listiny, z obsahu ktorých vyplýva, že sťažovateľ sa ako ich autor pokúšal prostredníctvom tejto osoby nadviazať komunikáciu s inými osobami s cieľom vplývať nielen na samotné trvanie väzby, ale aj na procesný priebeh jeho väzobnej trestnej veci. Najvyšší súd kvalifikoval predmetné listiny ako zákonné a použiteľné v rámci prejednávanej väzobnej veci sťažovateľa, dôvodiac, že obava z kolúzneho správania nemusí byť získaná len z prameňa klasifikovaného ako dôkaz v zmysle ustanovenia § 119 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý slúži primárne pre účely rozhodovania o meritórnej otázke viny a trestu, ale prameňom relevantných informácií sa môžu stať aj iné zdroje, napr. informácie získané operatívnou činnosťou, pričom takýmto zdrojom informácií môže byť aj iné trestné konanie, tak ako to je v prípade sťažovateľa. Najvyšší súd dôvodil, že v inej trestnej veci sťažovateľa, osoba majúca postavenie svedka, odovzdala orgánom činným v trestnom konaní spomínané listiny obsahujúce informácie o kolúznych aktivitách sťažovateľa, ktoré boli regulárnym spôsobom postúpené a stali sa súčasťou vyšetrovacieho spisu v posudzovanej trestnej veci. Najvyšší súd súčasne argumentoval, že vypočutie osoby, ktorá predmetné listiny poskytla, nepovažoval za potrebné, vzhľadom na dostatočne výpovedný obsah listín, ktorých autorstvo nespochybnil ani samotný sťažovateľ. V tomto smere najvyšší súd zdôraznil,

že obsah listín dokonca prekračuje zmienenú požiadavku dôvodnej obavy, keďže jasne preukazuje snahu o kolúzne konanie zo strany sťažovateľa.

22. Pokiaľ ide o predĺženie lehoty väzby sťažovateľa, najvyšší súd, poukazujúc na obsah ustanovenia § 76 ods. 3 Trestného poriadku, vymedzil ako iné závažné dôvody, pre ktoré nebolo možné trestné stíhanie ukončiť v základnej lehote väzby, potrebu opätovného vypočutia oboch obvinených (sťažovateľa a spoluobvineného) a posúdenia návrhov na doplnenie dokazovania a poznamenal, že sa na potrebe pokračovania vyšetrovania zhodli obe strany, strana obžaloby, resp. orgány činné v trestnom konaní, so stranou obhajoby. Najvyšší súd súčasne konštatoval, že trestné konanie bolo v doterajšej fáze vedené bez existencie subjektívnych priesťahov na strane orgánov činných v trestnom konaní.

23. K dôvodom preventívnej väzby, resp. k ich pretrvávaniu najvyšší súd uviedol, že je u sťažovateľa daná dôvodná obava, že v prípade prepustenia na slobodu bude pokračovať v páchaní druhovo obdobnej trestnej činnosti. V rámci tejto argumentácie najvyšší súd svoju úvahu konkretizoval, argumentujúc, že je sťažovateľ dôvodne podozrivý z dlhodobého a pravidelného páchania trestnej činnosti určitého druhu, ktorá mala byť zdrojom jeho príjmov. V tomto kontexte poukázal najvyšší súd nielen na dotknuté väzobné trestné stíhanie, ale aj na ďalšie dve trestné stíhanie vedené proti sťažovateľovi, spolu svedčiace o podozrení z páchania druhovo rovnakej ekonomickej trestnej činnosti sofistikovaného charakteru so stupňujúcou sa tendenciou (pokiaľ ide o jej rozsah), ktorá mala sťažovateľovi zaručovať zdroj značných príjmov a s tým súvisiace postavenie a vplyv. Najvyšší súd v tejto súvislosti poznamenal, že sú uvedené skutočnosti aj náležite zdokumentované, keďže uznesenia o vznesení obvinenia v označených paralelne vedených trestných stíhaniach sú súčasťou vyšetrovacieho spisu.

24. Vo vzťahu k možnostiam prípadnej substitúcie väzby sťažovateľa miernejšími prostriedkami, najmä dohľadom probačného a mediačného úradníka najvyšší súd konštatoval, že takýto postup nie je v prípade sťažovateľa dôvodný, pretože povaha

vyšetrovanej trestnej činnosti (veľký rozsah trestného činu), osoba sťažovateľa, proti ktorému sú vedené aj ďalšie trestné stíhania, a zistené skutočnosti nasvedčujúce pokusom sťažovateľa o kolúzne konanie nedávajú záruku, že by účel väzby mohol byť dosiahnutý menej invazívnym opatrením v podobe dohľadu probačného a mediačného úradníka, ktorý je navyše v prípade obzvlášť závažného zločinu, pre ktorý je sťažovateľ stíhaný, možné uložiť, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu v zmysle ustanovení § 80 ods. 2 Trestného poriadku. Najvyšší súd, vykladajúc dotknuté ustanovenia Trestného poriadku, vysvetlil, že výnimočné okolnosti prípadu sa posudzujú z hľadiska pomerov páchatel'a, ako aj z hľadiska individuálnych okolností prípadu. Poukazujúc sa ustálenú judikačnú prax, vymedzujúcu obvyklé situácie, signalizujúce právnou úpravou vyžadované výnimočné okolnosti prípadu, najvyšší súd konštatoval, že ich vo veci sťažovateľa nezistil. Najvyšší súd tak uzavrel, že by nahradenie väzby zmienenými inštitútmi nebolo spôsobilé odstrániť dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti a z kolúzneho konania sťažovateľa.

25. Vychádzajúc z bodov 20 až 24 odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd vo všeobecnosti konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle (majú totiž logickú podobu, kde argumenty sú jasne vysvetlené a sú súčasne dostatočne zrozumiteľné), ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd v odôvodnení svojho väzobného rozhodnutia relevantným otázkam formulovaným sťažovateľom v konaní o väzbe sťažovateľa poskytol náležitú a presvedčivú odpoveď. Ústavný súd súčasne zastáva názor, že najvyšším súdom prezentovaná interpretácia jednotlivých ustanovení aplikovaných právnych noriem (príslušných ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa väzobného rozhodovania) nijako nepopiera ich účel a zmysel, a má teda z hľadiska ich ústavnej konformnosti akceptovateľnú podobu.

26. V prvom rade považuje ústavný súd za potrebné vyjadriť sa k námietkam, ktorými sa sťažovateľ pokúša vo svojom prípade vyvrátiť existenciu jedného zo základných materiálnych predpokladov väzby, teda spochybníť dôvodnosť jemu vzneseného obvinenia ako *conditio sine qua non* pre jeho väzbu. Sťažovateľ v tomto smere

kritizuje kvalitu a silu dôkaznej situácie, prezentujúc svoje subjektívne výhrady k jednému zo zabezpečených dôkazov (k špecifikovanému znaleckému posudku). Ústavný súd je toho názoru, že interpretácia relevantnej právnej úpravy, prostredníctvom ktorej najvyšší súd sťažovateľove námietky označeného charakteru kvalifikuje ako predčasné, presahujúce rámec súdneho prieskumu uplatňovaného pri väzobnom rozhodovaní, plne konvenuje stabilizovanej judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej v danej fáze trestného konania, teda pri rozhodovaní o väzbe obvineného, sa nerozhoduje o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzuje sa len to, či sú v danom štádiu trestného konania vo vzťahu k osobe obvineného zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujúce podozrenie zo spáchania skutkov vyšetrovaných trestných činov. Vykonané dokazovanie má vždy podporiť príslušné štádium trestného konania, v danom prípade väzobné rozhodovanie, pre ktoré je relevantné ako jeden z materiálnych predpokladov väzby dôvodné podozrenie, nie istota zo spáchania skutkov obvineným, ktorá je relevantným podkladom pre odsúdenie. Preto je hĺbkové, konečné hodnotenie dôkazov vyhradené rozhodovaniu vo veci samej a nasleduje zásadne po ukončení dokazovania (obdobne pozri III. ÚS 569/2017, III. ÚS 183/2018).

27. Ústavný súd ďalej zaujal stanovisko k sťažovateľom predostretej, subjektívnej interpretácii dotknutých ustanovení Trestného poriadku, v rámci ktorej sťažovateľ v kontexte otázky zisťovania dôvodov preventívnej väzby v jeho konkrétnom prípade prezentuje nevyhnutnosť potreby „preverenia“ dôvodnosti ďalších trestných stíhaní vedených proti jeho osobe (pozri bod 5 odôvodnenia tohto uznesenia). Ústavný súd hodnotí predmetnú úvahu sťažovateľa ako zjavne irelevantnú, odporujúcu koncepcii právnej úpravy prípravného konania zakotvenej v Trestnom poriadku, konkrétne v ustanoveniach § 230 citovaného zákona, podľa ktorých je v každom jednotlivom prípravnom konaní realizovaný vlastný dozor nad dodržiavaním zákonnosti konania vykonávaný príslušným prokurátorom, ktorého úlohou je okrem iného dbať aj na to, aby nikto nebol bezdôvodne trestne stíhaný.

28. Pokiaľ ide o zdôvodnenie tzv. kolúznej väzby sťažovateľa, tak ako ho najvyšší súd v namietanom uznesení v kontexte výhrad sťažovateľa prezentoval, ústavný súd zastáva názor, že výklad dotknutých ustanovení Trestného poriadku, ktorý najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia predstrel, zodpovedá účelu a zmyslu dotknutej právnej

úpravy, ako aj tradičnej judikačnej praxi všeobecných súdov. Zo znenia ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyplýva, že právna úprava nevymedzuje dôvody tzv. kolúznej väzby taxatívnym výpočtom (z konania obvineného alebo z ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mať objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie). Pre aplikáciu požiadavky konkrétnych skutočností nestanovuje právna úprava žiadne objektívne a nemenné kritériá, je úlohou súdu vyvodiť tieto kritériá z povahy konkrétnej a individualizovanej veci vrátane osoby obvineného a jeho osobných pomerov. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú ústavný súd pri svojom rozhodovaní tradične zohľadňuje, definuje kolúzne dôvody ako riziko marenia spravodlivosti, pod ktorým chápe nebezpečenstvo, že by obvinený mohol na slobode podniknúť určité kroky, ktorými by mohol mať vyšetovanie trestného činu, z ktorého je obvinený, napr. ovplyvňovaním svedkov, spolupáchateľov alebo odstraňovaním dôkazov, pričom tento dôvod časom stráca na relevancii, a to predovšetkým vtedy, ak už boli v rámci vyšetovania zhromaždené všetky dôkazy, vyšetovanie je ukončené a je predložená obžaloba (pozri Darvas proti Maďarsku, rozsudok ESLP z 11. 1. 2011, č. 19547/07). Je celkom zrejmé, že doslovné znenie citovaného ustanovenia Trestného poriadku, ako aj judikatúra ESLP považuje za dostačujúci dôvod kolúznej väzby riziko, teda dôvodnú obavu z kolúzneho konania obvineného, nie istotu kolúzneho správania, ako sa sťažovateľ mylne domnieva, keď v ústavnej sťažnosti argumentuje, že *„dotknutá právna úprava predpokladá preukázané dokonané konanie obvineného, ktorým pôsobil na konkrétnych svedkov alebo inak konkrétnym spôsobom mať objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie“*. Podľa ústavného súdu je v odôvodnení namietaného uznesenia najvyššieho súdu dôvodnosť obavy z marenia objasňovania skutočností dôležitých pre trestné stíhanie vedené proti sťažovateľovi ako jeden z materiálnych predpokladov väzby podľa citovaného ustanovenia Trestného poriadku dostatočne špecifikovaná a má udržateľnú podobu (listiny, tzv. motáky sú v spisovom materiáli týkajúcom sa väzobného rozhodovania riadne zadokumentované a ich obsah je dostatočne výpovedný aj bez výsluchu osoby, ktorá ich orgánom činným v trestnom konaní poskytla). Tak, ako najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, dokazovanie v trestnej veci sťažovateľa nie je ukončené, keďže je potrebné vykonať vo veci špecifikované

procesné úkony (výsluch sťažovateľa a spoluobvineného), na ktorých vykonaní trvá dokonca samotná strana obhajoby. Za takýchto okolností, aj s odkazom na citovanú judikatúru ESLP, nepovažuje ústavný súd rozhodnutie o predĺžení väzby za arbitrárne.

29. S poukazom na bod 24 odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že sa nemôže stotožniť ani s argumentáciou sťažovateľa o tom, že najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite nevysporiadal s možnosťou náhrady väzby miernejšími prostriedkami. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia je totiž zrejmé, že najvyšší súd sa preskúmaním možnosti prijatia alternatívneho opatrenia v podobe probačného alebo mediačného dohľadu náležite zaoberal, keď veľmi podrobne vyložil dotknuté ustanovenia § 80 Trestného poriadku a v nadväznosti na to špecifikoval a logicky posúdil individuálnu situáciu sťažovateľa, z ktorej vyvodil skutkový stav nepripúšťajúci možnosť substitúcie väzby sťažovateľa probačným alebo mediačným dohľadom.

30. Vychádzajúc zo všetkých čiastkových záverov uvedených v bodoch 25 až 29 odôvodnenia tohto rozhodnutia, posúdil ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa ustanovenia § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

31. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019